

Maatschappelijke waardering

Factsheet

Inleiding

Ruim twintig jaar geleden drong het besef door dat de overheid was tekortgeschoten in het uiten van waardering voor zijn veteranen. De soms kritische berichtgeving over veteranen in de media, maar ook de met uitzending samenhangende psychische klachten onder veteranen versterkten de behoefte aan erkenning. Met het verschijnen van de beleidsnota 'Zorg voor veteranen in samenhang' in 1990 werd de legitimiteit van die behoefte erkend. Sindsdien is het uitdragen en vergroten van de maatschappelijke waardering een hoofddoel van het Nederlandse veteranenbeleid. De Stichting Nederlandse Veteranendag (NLVD), het Veteraneninstituut (Vi) spelen hierbij in samenspraak met het Ministerie van Defensie een belangrijke rol.

Maatschappelijke waardering voor veteranen omvat kortweg:

- de mate waarin een samenleving bekend is met de toenmalige militaire inzet van de veteranen;
- de mate waarin een samenleving waardering heeft voor de toenmalige militaire inzet van de veteranen, en de offers die zij daarbij en als gevolg daarvan brachten;
- de verschillende verschijningsvormen waarin de samenleving die waardering tot uitdrukking brengt.

Belang

In de context van maatschappelijke waardering zijn voor de veteranen vooral de politiek, de media, de mede-veteranen, de defensie-organisatie en de eigen sociale omgeving belangrijke vertegenwoordigers van de samenleving. Openlijke waardering vanuit deze groepen geeft veteranen het gevoel dat de inspanningen die zij als militair onder oorlogsomstandigheden of daarmee vergelijkbare omstandigheden leverden en de offers die zij brachten breed worden gedragen. Uitingen van waardering kunnen veteranen bovendien steunen in het proces van zingeving en verwerking van hun uitzendervaringen. Op die manier kan maatschappelijke waardering ook ten goede komen aan de psychische gezondheid en het welzijn van veteranen.

- Maatschappelijke waardering -

Uitingen van waardering

De samenleving brengt zijn waardering voor veteranen sinds 1990 op diverse manieren tot uitdrukking. Deze uitingen van waardering en de publiciteit daarover kunnen bijdragen aan het verder vergroten van de bekendheid met (de gevolgen van) uitzendervaringen en de waardering voor veteranen. Belangrijke vormen van maatschappelijke waardering zijn:

- beleidsmatige aandacht, algemene (im)materiële zorg en dienstverlening;
- onderscheidingen, Draaginsigne Veteranen en veteranenpas;
- monumenten en herdenkingen;
- veteranendagen en reüniefaciliteiten;
- aandacht in media en onderwijs, (wetenschappelijke) publicaties;
- Nederlandse Veteranendag (laatste zaterdag in juni).

Het merendeel van de genoemde voorbeelden van uitingen van maatschappelijke waardering heeft - soms op aandringen van de veteranen zelf - een plaats gekregen binnen het veteranenbeleid van het Ministerie van Defensie. Hierbij is ook sprake geweest van een uitstraling tot op regionaal en lokaal niveau.

Waardering in cijfers

De hiervoor genoemde uitingen van maatschappelijke waardering zijn - als het goed is - een uitvloeisel van heersende maatschappelijke opvattingen over veteranen. In hoeverre het beleid aansluit bij die opvattingen wordt - met enige armslag - duidelijk uit een vrij recent Vi-onderzoek naar de publieke opinie over veteranen. Dit leverde onder meer de volgende resultaten op:

Nederlandse publieke opiniecijfers 2013

	Bekend met inzet	(Zeer) veel waardering voor rol Nederland	(Zeer) veel waardering voor veteranen
Tweede Wereldoorlog 1940-1945	95%	82%	90%
Nederlands-Indië/Indonesië 1945-1950	91%	32%	56%
Nederlands Nieuw-Guinea 1950-1962	56%	33%	53%
Korea 1950-1955	41%	38%	58%
Libanon 1979-1985	64%	45%	57%
Golfoorlog 1990-1991	48%	42%	57%
Cambodja 1992-1993	20%	44%	63%
Bosnië 1992-heden	86%	40%	60%
Srebrenica 1994-1995	86%	30%	56%
Kosovo 1999-2000	78%	39%	58%
Irak 2003-2005	66%	41%	58%
Uruzgan 2006-2010	82%	47%	61%
Kustwateren O-Afrika 2010-heden	66%	65%	70%

Er zijn zichtbare verschillen in de bekendheid met deelname aan operaties en in de waardering voor militairen/veteranen. Dit is niet vreemd. Het is bijvoorbeeld logisch dat de Tweede Wereldoorlog in het collectieve Nederlandse geheugen een prominentere plaats inneemt dan een kleinere missie op grote afstand van Nederland.

Dat heeft invloed op de wijze waarop de samenleving zich de betrokken militairen herinnert en waardeert. Daarbij komt dat samenlevingen geneigd zijn (deels) mislukte of omstreden militaire optredens maar liever te vergeten of dood te zwijgen. Desondanks blijkt dat een meerderheid van de Nederlandse bevolking bekend is met de eerdere inzet van veteranen en daarvoor waardering heeft. Verder is het opvallend dat de waardering voor de individuele veteraan/militair beduidend hoger is dan die voor de rol van Nederland als geheel.

Toekomst

De perceptie van waardering is voor een deel individueel en generatiegebonden. Het is - met het oog op de bewerkstelling van maatschappelijke waardering voor jonge veteranen - van belang te weten op welke wijze in de behoefte aan waardering van veteranen kan worden voorzien. De eerste verkenningen op dit gebied wijzen daarbij niet op de meer traditionele en bestaande vormen van waardering, zoals medailles, monumenten en financiële compensaties. Belangrijker lijken immateriële vormen van waardering, zoals het organiseren van de Nederlandse Veteranendag en de regionale/lokale veteranendagen, aandacht voor veteranen in het onderwijs en het tonen van belangstelling door defensie en het krijgsmachtdeel als voormalig werkgever.

Sommige jonge veteranen verwachten verder bijvoorbeeld dat het Ministerie van Defensie voor hen in de bres springt bij door hen als onjuist, eenzijdig of onheus ervaren berichtgeving over uitzendingen of veteranen in de media. Het is in het kader van een op de doelgroep toegespitst beleid van groot belang te weten in hoeverre jonge veteranen zich daadwerkelijk gewaardeerd voelen en wat zij op het gebied van waardering precies verwachten. Het Vi doet ook hier structureel onderzoek naar.

Nadere informatie

Deze factsheet biedt informatie op hoofdlijnen. Voor nadere informatie over het veteranenbeleid en de waardering voor veteranen kunt u de websites www.veteraneninstituut.nl, www.veteranendag.nl en www.mindef.nl bezoeken, dan wel telefonisch (088-334 00 50) of per e-mail (info@veteraneninstituut.nl) contact met ons opnemen.

Dit is een uitgave van het Veteraneninstituut.
November 2014.

- Maatschappelijke waardering -

www.veteraneninstituut.nl